

FTP protokol

Nakon što se kreira web prezentacija (koja se najčešće sastoji od html i css dokumenata), potrebno je sve ove dokumente prebaciti (upload) na web server.

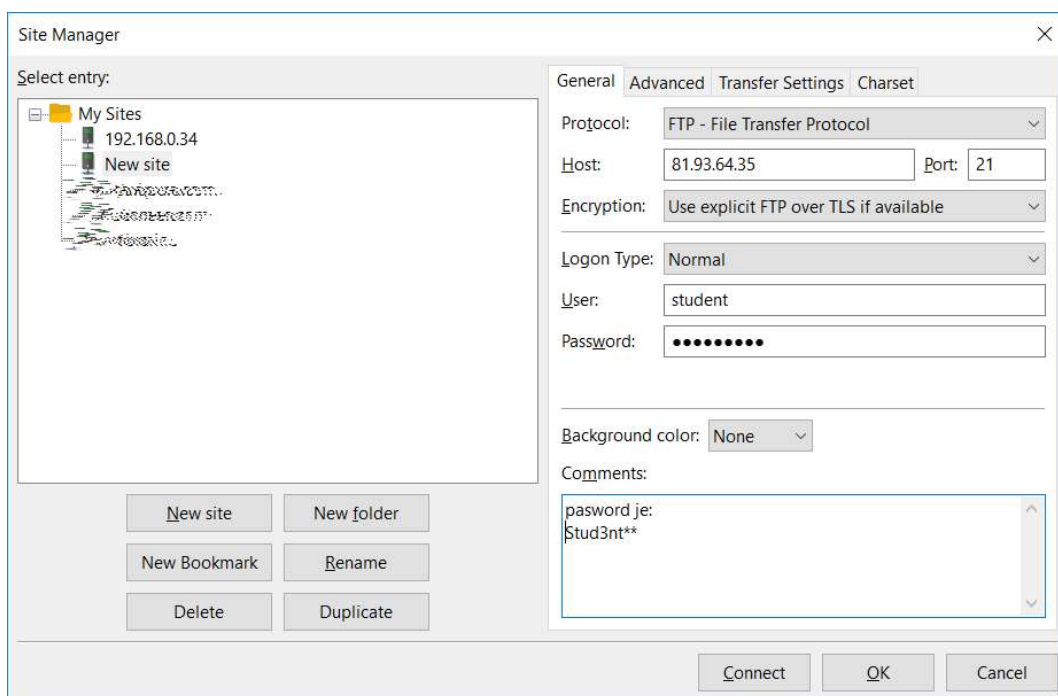
Web server je računar na kom se nalaze web stranice (https://hr.wikipedia.org/wiki/Web_server). Na svaki, pa i ovaj računar, moguće je kopirati dokumente sa npr. DVD-a ili USB fleš memorije. Ovo se veoma rijetko radi jer se najčešće web ne nalazi u blizini (češće je u drugoj državi) pa mu nije moguće fizički prići. Drugi način je da se nekome ko je u okruženju web servera (npr. neki administrator) dokumenti pošalju mailom. I ovo se veoma rijetko radi jer web prezentacija može biti ogromna a i veliki je broj vlasnika i autora prezentacija pa administratori to ne mogu fizički stići. Zato je najčešće korišteni način objavljivanja web prezentacije na web serveru da to dizajneri urade sami, korišćenjem FTP protokola (<https://hr.wikipedia.org/wiki/FTP>).

Kao što web server ima svoju web adresu (npr. www.salapura.com koja za pristup koristi http protokol po portu 80) tako ima i svoju ftp adresu ([ftp.salapura.com](ftp://ftp.salapura.com) koristi ftp protokol po portu 21). Pristup je dozvoljen samo vlasniku i zaštićen je korisničkim imenom i lozinkom.

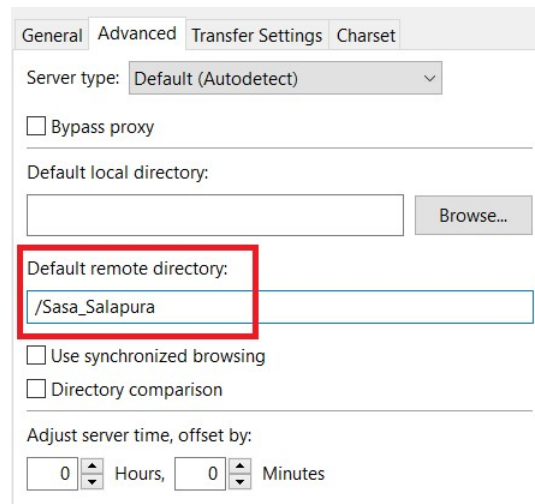
Ova adresa se može kucati u exploreru (windows explorer), mnogo elegantnije i lakše je koristiti neki od programa, tzv ftp klijenti. Preporuka je FileZilla (<https://filezilla-project.org/download.php?type=client>).

Za ftp pristup je potrebno znati korisničko ime, lozinku te IP adresu servera, a u nekim situacijama i naziv foldera u kom će biti smješteni dokumenti koji čine web prezentaciju.

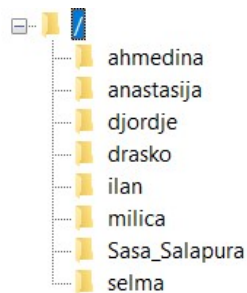
Na početku je potrebno definisati parametre pristupa našj web lokaciji (File->Site manager) – ovo se radi za svaki server koji imamo. Mi imamo jedan server i za njega ćemo pripremiti konekciju (New site)

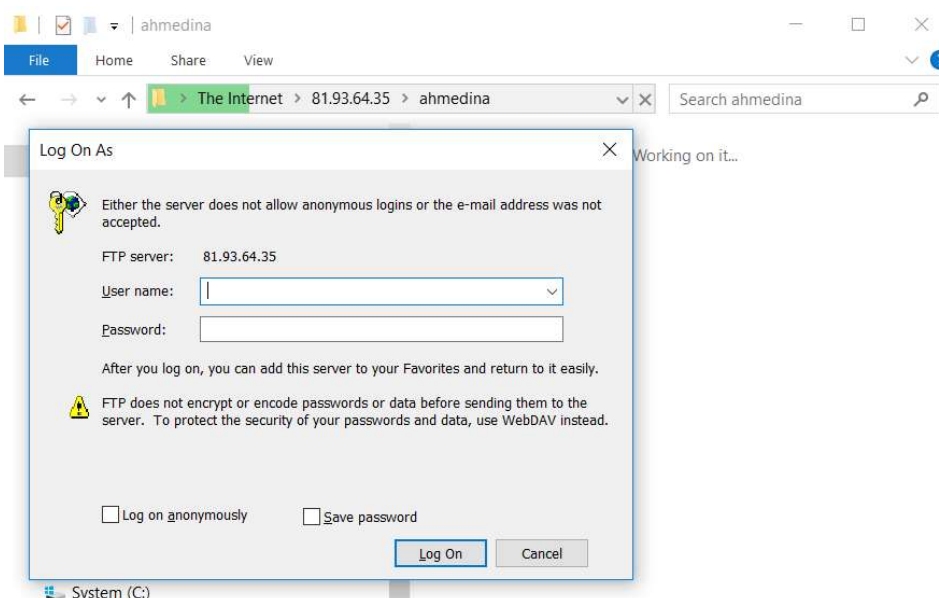
A u kartici Advanced je potrebno unijeti naziv foldera.

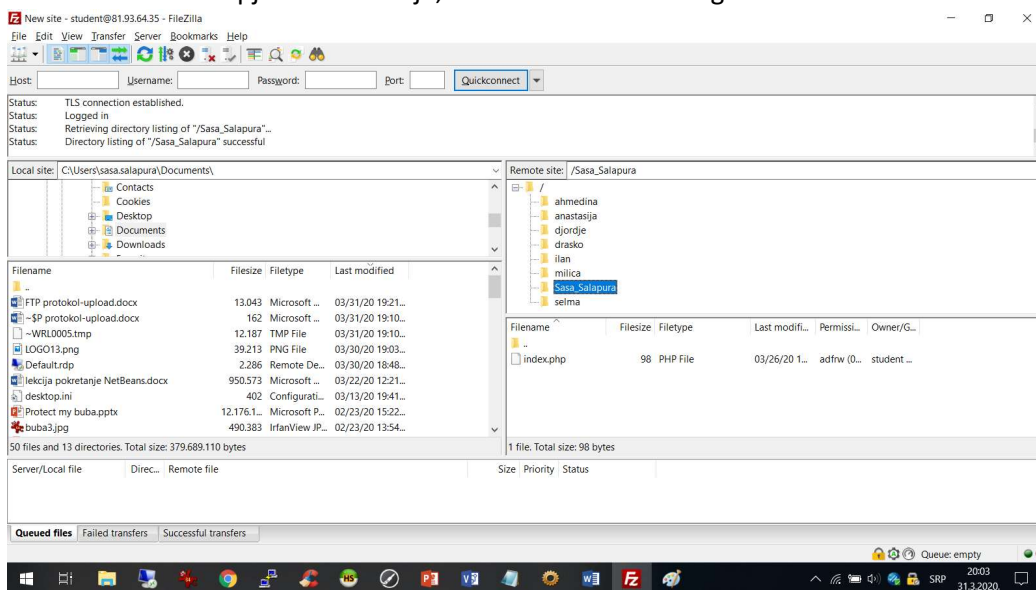
Za svakog studenta je kreiran njegov folder, stablo izgleda ovako i ova imena treba koristiti u gornjem prozoru:

U slučaju da se ne koristi FileZilla već se pristupa direktno iz eksplorera, to bi izgledalo ovako: unese se adresa <ftp://81.93.64.35/ahmedina> a onda i tražene vrijednosti za korisničko ime i lozinku:

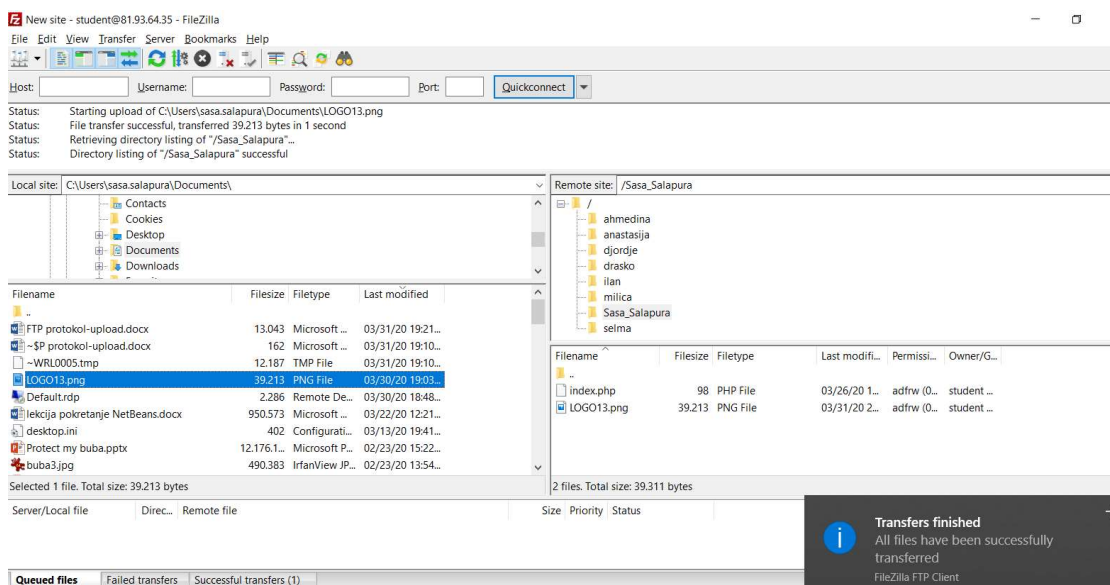

Nakon uspješne konekcije, radni ekran bi treba izgledati kao na slici

Na lijevoj polovini su dokumenti koji se nalaze na **lokalnom računaru**. Desna polovina prikazuje dokumente koji se nalaze na **web serveru**.

Sada je veoma lako kopirati dokument sa lokalnog računara na udaljeni server: dovoljno je dokument na lijevoj strani (lokalni) prevući na desnu stranu (udaljeni)!!!!

Vidimo da smo našu sliku postavili na 'internet'! Kako da drugima kažemo da je postavljena i da je mogu pogledati? Za ovo nam treba web adresa servera, tj. url slike (<https://hr.wikipedia.org/wiki/URL>). Zalijepićemo web adresu servera (<http://nasa-prava.com/upload/>) i naziv slike sa putanjom (Sasa_Salapura/LOGO13.png) i dobiti url do slike

http://nasa-prava.com/upload/Sasa_Salapura/LOGO13.png

I to je to!